

Міністерство освіти і науки України

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди, природничий факультет

Akademia Pomorska w Słupsku
Instytut Biologii i Ochrony Środowiska

II Міжнародна науково-практична конференція

ПРИРОДНИЧА НАУКА І ОСВІТА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

20-21 вересня 2019

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Харків 2019

Казачінер О.С.
ОСОБЛИВОСТІ ОВОЛОДІННЯ ЛІНГВІСТИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ
ДІТЬМИ З СИНДРОМОМ ДАУНА

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди
elena.kazachiner@gmail.com

Kazachiner O.S. SPECIFIC FEATURES OF MASTERING LINGUISTIC MATERIAL BY CHILDREN WITH DOWN SYNDROME. The study is devoted to the features of language acquisition of children with genetic abnormalities of development, in particular with Down syndrome. These features include: speech disorders associated with articulation difficulties and general muscular hypotension, hearing impairment; difficulties in mastering the grammatical structure of speech, as well as semantics, in the duration of vocabulary accumulation.

Key words: *linguistic material; mastering language material; children with Down syndrome*

На сьогоднішній день відомі випадки психолого-педагогічної реабілітації окремих дітей з синдромом Дауна, коли в результаті величезних зусиль психологів і дефектологів вони ставали повноцінними людьми, навчалися в звичайних школах і навіть могли здобути вищу освіту. Це говорить про те, що робота з такими дітьми – справа не безнадійна, але потребує спеціальних знань і великих душевних та фізичних затрат.

Діти з синдромом Дауна через генетичну аномалію відчують значні ускладнення у навчанні, зокрема в оволодінні рідною та іноземною мовою. Саме тому вчитель, який працює в умовах інклюзії, має знати особливості опанування мовою цією категорією учнів.

Мета тез полягає у визначенні характерних особливостей засвоєння мовного матеріалу дітьми з синдромом Дауна та напрями роботи вчителя з такими дітьми.

Питання навчання, виховання та розвитку дітей та підлітків із синдромом Дауна розглядалося в наукових працях Г.Бойка [1], Р.Ковтуна [2], О.Мілевської [3], А.Міненко [4], О.Мозолюк-Коновалової [5], Н.Тертичної [7] та інших.

Структура психічного недорозвинення дітей з синдромом Дауна своєрідна: мовлення з'являється пізно і протягом усього життя залишається недорозвиненим, розуміння мовлення недостатнє, словниковий запас бідний, часто зустрічаються звуковимови у вигляді дизартрії або діслалії. Особливо звертає на себе увагу відставання у розвитку моторики й мовлення. Однак до трьох-чотирьох років вони стають дещо жвавішими та активнішими, оскільки починають ходити. На цьому етапі у них формується мовлення, виявляється любов до близьких. Однак мовлення навіть і тоді розвивається вкрай повільно і з великими труднощами. Мовленнєві порушення у дітей з синдромом Дауна пов'язані не тільки з їх інтелектуальною недостатністю, але і з частими порушеннями слуху.

При розвитку мовлення присутнє значення мають тактильні відчуття як всередині ротової порожнини, так і всередині рота. Діти нерідко відчують труднощі в розпізнанні своїй відчуттів: погано уявляють собі, де знаходиться язик і куди його слід помістити для того, щоб вимовити той чи інший звук.

У деяких дітей із синдромом Дауна оволодіння мовою настільки уповільнено, що можливість їх навчання за допомогою спілкування з іншими людьми вкрай утруднена. Через труднощі вираження своїх думок і бажань ці діти часто переживають і відчують себе нещасними. Уміння говорити розвивається, як правило, пізніше вміння сприймати мову. Дітям із синдромом Дауна властиві труднощі в освоєнні граматичного ладу мовлення, а також семантики, тобто значень слів. Вони довго не диференціюють звуки навколишнього середовища, погано засвоюють нові слова і словосполучення.

У дітей із синдромом Дауна майже завжди спостерігаються різні мовленнєві порушення, пов'язані з труднощами артикуляції і загальною м'язовою гіпотонією. Пасивний словниковий запас дитини з синдромом Дауна значно більше активного, що означає, що дитина дуже багато чого розуміє, але не може пояснити. Діти з синдромом Дауна все сказане сприймають буквально, дорослому потрібно це враховувати в побудові інструкцій і запитань. У дітей може бути слабка короткочасна пам'ять, і вони не дуже добре розуміють довгі речення [8].

Проблеми можуть полягати у тривалості накопичення словникового запасу, діти розуміють слова набагато швидше, ніж їх вимовляють, мова може бути не дуже розбірливою зі спотвореною вимовою звуків, також можуть бути проблеми з артикуляцією та фонетикою. З цим повинні працювати логопеди, а також батьки, які повинні навчитися логопедичним прийомам. У розвитку мовлення головне – набратися терпіння і багато розмовляти з дітьми, поправляючи їх помилки. Терпіння і наполегливість повинні призвести до покращення мови настільки, що дитина зможе без проблем висловлювати свої думки, вільно спілкуватися з ровесниками [6].

О.Мілевською [3] теоретично обґрунтовано, що більшу доступність для дітей із синдромом Дауна мають невербальні прийоми комунікації, зокрема, прийом глобального читання.

Н.Тертичною [7] проаналізовано результати дослідження особливостей формування комунікативних навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна за умов інклюзивного навчання, які показали, що простежується стрімка тенденція підвищення рівня розвитку комунікативної сфери таких дітей.

За Р.Ковтуном [2], психологічна модель розвитку комунікативних здібностей дітей із синдромом Дауна передбачає обов'язкове проходження низки етапів: встановлення емоційного контакту, встановлення тілесного контакту, наслідування, безпосередня корекція.

Існує велика кількість методик, що дають змогу ефективно навчати та розвивати мовлення дітей із синдромом Дауна: методика формування основних рухових навичок Петера Лаутеслагера, методика розвитку мовлення й навчання читання Ромени Августової, Засоби альтернативної та підтримуючої комунікації (піктограми, МАКАТОН, Льоб-система, система спілкування за допомогою обміну картками (PECS), технічні засоби комунікації, комунікативні планшети), тощо.

Таким чином, для організації ефективного процесу оволодіння рідною та іноземною мовою з урахуванням певних характерних особливостей дітей із синдромом Дауна важливим є: 1) створення сприятливого інклюзивного

середовища, залучення дитини до спілкування; 2) забезпечення проходження низки етапів розвитку комунікативних здібностей; 3) у логопедичній роботі використовувати короткі речення та інструкції, віршики, скороговки, чистомовки, лічилки, ілюстративний матеріал, пальчикову та артикуляційну гімнастику; 4) розвивати в дитини звукове сприймання та правильну звукову вимову; 5) поетапний розвиток навичок читання та письма як заключного етапу навчання мови.

Список використаних джерел

1. Бойко Г. М. Підготовка підлітків із синдромом Дауна до психосоціальної інтеграції в суспільство : Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.08; Ін-т спец. педагогіки АПН України. К., 2003. 24 с.
2. Ковтун Р. А. Психологічні особливості проявів комунікативних здібностей дітей 6-11 років з синдромом Дауна : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08 Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. О., 2011. 16 с.
3. Мілевська О. П. До проблеми розвитку комунікативних умінь у молодших дошкільників із синдромом Дауна. Вісн. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Корекц. педагогіка і психологія. 2011; Вип. 3. С. 127–133.
4. Міненко А. Особливості формування комунікативної функції саморегуляції особистості дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. № 4. С. 62–67.
5. Мозолюк-Коновалова О. М. Педагогічні умови формування основ образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. К., 2014. 20 с.
6. Покращення мови у дітей із синдромом Дауна. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zarub.info/syndrom-dauna/logopedychna-robota-z-ditmy.html>
7. Тертична Н. А., Дорохіна А. О. Розвиток комунікативних навичок у дітей із синдромом Дауна в умовах інклюзивної освіти в дошкільних навчальних закладах. Психол. перспективи. 2012. Вип. 20. С. 251–260.
8. Що таке синдром Дауна? Електронний ресурс. Режим доступу: <https://vemakids.com.ua/ua/education-center/syndrom-dauna>

Кічка Д. В., Галій А.І.

ВПЛИВ ТРУДОТЕРАПІЇ НА ПСИХОФІЗИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДИНИ

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди, м. Харків

e-mail:kickadascha91@gmail.com

Kicka D.V. Galiy A.I. EFFECT OF LABOR THERAPY ON THE PSYCHOPHYSICAL FEATURES OF A PERSON. Summary: Labor therapy is a method of restoring the functions of the body of a sick person, an active method of restoring the patient's efficiency. The main principle of labor therapy: it normalizes the psyche and stimulates the functions of the affected organ, labor therapy is a major component in the patients' rehabilitation.

Key words: *Labor therapy, ergo therapy, functional rehabilitation.*